

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2020/21:SfU3y

Ändrade bestämmelser om fotografier och fingeravtryck i SIS II-regelverket

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har beslutat att ge socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2020/21:6 Ändrade bestämmelser om fotografier och fingeravtryck i SIS II-regelverket och motioner i de delar som berör socialförsäkringsutskottet.

Socialförsäkringsutskottet yttrar sig över regeringens förslag och motionerna 2020/21:595 av Adam Marttinen m.fl. (SD) och 2020/21:452 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V). Socialförsäkringsutskottet anser att justitieutskottet bör tillstyrka propositionen i berörda delar och avstyrka motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V).

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen föreslår ändringar i lagen (2000:344) om Schengens informationssystem och i utlänningslagen (2005:716) som bl.a. innebär att en utlänning vid en in- eller utresekontroll eller en inre utlänningskontroll ska vara skyldig att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck för att genom en sökning i Schengens informationssystem kunna identifieras om identiteten inte kan fastställas på annat sätt. I lagen om Schengens informationssystem ska enligt regeringens förslag införas en bestämmelse som anger att en sökning med hjälp av fingeravtryck för att identifiera en person får göras i samtliga fall.

Förslagen lämnas med anledning av ändringar i rådets beslut 2007/533/RIF av den 12 juni 2007 om inrättande, drift och användning av andra generationen av Schengens informationssystem (SIS II) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1987/2006 av den 20 december 2006 om inrättande, drift och användning av andra generationen av Schengens informationssystem.

När det gäller frågan om lagring av biometriska uppgifter anför regeringen (s. 20 f.) att de nya bestämmelserna i SIS II-regelverket inte anger hur fotografiet och fingeravtrycken ska hanteras efter det att en sökning har genomförts. I promemorian som ligger till grund för regeringens förslag (Ds 2019:27) föreslås att dessa uppgifter ska förstöras när kontrollen har genomförts. Polismyndigheten är kritisk till förslaget eftersom det innebär att det saknas rättslig grund för att efter en kontroll registrera fotografiet och fingeravtrycken i SIS. Enligt myndigheten försämrar detta förutsättningarna för kontroll. Även Migrationsverket framför i sitt remissyttrande synpunkter i fråga om lagring av fingeravtryck. Regeringen anger att den har förståelse för remissinstansernas synpunkter att systemet skulle bli mer träffsäkert om de uppgifter som togs i samband med en kontroll kunde sparas, men framhåller att regeringen i andra sammanhang gjort bedömningen att biometriska uppgifter omedelbart ska förstöras efter kontroll (9 kap. 8 b–8 d §§ utlänningslagen, prop. 2010/11:123, prop. 2014/15:32 och prop. 2017/18:35). Regeringen gör därför ingen annan bedömning än den som görs i promemorian utan anser att det bör införas en bestämmelse om att fotografiet och fingeravtrycken omedelbart ska förstöras när kontrollen är avslutad.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:595 av Adam Marttinen m.fl. (SD) föreslås ett tillkännagivande om lagring av bietrisk information. Motionärerna anför att Polismyndigheten och Migrationsverket i sina remissvar har framfört synpunkter på regeringens förslag om att biometriska uppgifter ska förstöras. Förslaget medför problem som i betydande utsträckning påverkar de båda myndigheternas möjligheter att lösa sina uppgifter. Lagring av bietrisk

information bör därför tillåtas. Tiden för lagring bör bestämmas till den maximala gräns som EU-rätten föreskriver eller annars till dess att uppgifterna är uppenbart obehövliga.

I kommittémotion 2020/21:452 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) föreslås att riksdagen ska avslå propositionen. Enligt motionärerna ska biometriska data inte ensamt räcka som grund för identifiering, utan fotografier och fingeravtryck bör som huvudregel endast få användas för att bekräfta en persons identitet efter en alfanumerisk sökträff. Enligt den promemoria som ligger till grund för regeringens förslag (Ds 2019:27) innebär bestämmelserna i SIS II-regelverket en möjlighet men inte en skyldighet för medlemsstaterna att införa ett rättsligt stöd för att göra sökningar på fingeravtryck för att identifiera en person.

Socialförsäkringsutskottets ställningstagande

Socialförsäkringsutskottet konstaterar inledningsvis att regeringens förslag lämnas med anledning av ändringar i den unionsrättsliga regleringen på området. Förslaget innebär att fotografier och fingeravtryck även fortsättningsvis ska få användas för att fastställa någons identitet vid en träff i registret efter en alfanumerisk sökning samt att en sökning på fingeravtryck i systemet alltid får göras för att identifiera en person.

När det gäller motionen om lagring av biometriska uppgifter noterar socialförsäkringsutskottet att Polismyndigheten och Migrationsverket under remissbehandlingen har framfört synpunkter på förslaget att dessa uppgifter inte ska få sparas. Av gällande rätt följer att biometriska uppgifter omedelbart ska förstöras efter sådana kontroller som avses i 9 kap. 8 b–8 d §§ utlänningslagen. Utifrån de synpunkter socialförsäkringsutskottet har att beakta är utskottet inte berett att förorda ett tillkännagivande om att införa en annan ordning på det område som de aktuella lagförslagen avser.

Socialförsäkringsutskottet har inte heller i övrigt något att invända mot de lagändringar som regeringen föreslår och ställer sig bakom propositionen i de delar som rör utskottets beredningsområde. Socialförsäkringsutskottet anser således att justitieutskottet bör tillstyrka propositionen och avstyrka motionerna 2020/21:595 (SD) och 2020/21:452 (V).

Stockholm den 5 november 2020

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M), Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Katarina Brännström (M), Teresa Carvalho (S), Solveig Zander (C), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Julia Kronlid (SD), Emilia Töyrä (S), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Mats Berglund (MP), Arin Karapet (M), Jennie Åfeldt (SD), Christina Høj Larsen (V) och Fredrik Malm (L).

Avvikande meningar

1. Ändrade bestämmelser om fotografier och fingeravtryck i SIS II-regelverket (SD)

Julia Kronlid (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD) anför:

SIS II-regelverket reglerar inte frågan om hur biometriska uppgifter ska hanteras efter att en sökning har genomförts. Med hänvisning till tidigare lagstiftningsärenden föreslår regeringen att de ska förstöras omedelbart efter att en sökning är genomförd. Mot bakgrund av vad såväl Polismyndigheten som Migrationsverket anför i sina remissvar framstår regeringens uppfattning som omotiverad. Vi anser därför att riksdagen bör tillkännage för regeringen att lagring av biometrisk information ska tillåtas. Tiden för en sådan lagring bör i detta fall bestämmas till den längsta tid som EU-rätten föreskriver eller annars till den tidpunkt då uppgifterna blivit uppenbart obehövliga, exempelvis genom att det säkerställts att personen har avlidit eller att tillräcklig tid har passerat för att det rimligen ska kunna antas att så har skett.

2. Ändrade bestämmelser om fotografier och fingeravtryck i SIS II-regelverket (V)

Christina Höj Larsen (V) anför:

Att använda biometriska data som ensam identifikationsgrund i SIS II innebär en alltför hög risk för felaktig identifiering eller icke-identifiering. Även om bara en halv procent blir felidentifierade är det redan alldeles för många med tanke på de miljoner människor som har registrerats i de aktuella databaserna. Den centrala lagringen av biometriska data ökar vidare risken för otillåten användning av databaserna, manipulering av biometriska data av kriminella organisationer och möjliga identitetsstöldar.

I den promemoria som ligger till grund för regeringens förslag (Ds 2019:27) anges att EU-bestämmelserna bör tolkas på så vis att fotografier och fingeravtryck som huvudregel endast får användas i syfte att kontrollera en persons identitet efter en alfanumerisk träff, dvs. för att bekräfta en persons identitet. Enligt promemorian innebär bestämmelserna i SIS II-regelverket endast en möjlighet men inte en skyldighet för medlemsstaterna att införa ett rättsligt stöd för att göra sökningar på fingeravtryck för att identifiera en person. Vi instämmer i den bedömning som görs i promemorian i dessa delar.

Regeringens förslag i den aktuella propositionen kommer ytterligare att försämra möjligheterna för människor som är på flykt att söka skydd i Sverige.

Vidare kommer förslagen att leda till ytterligare press på de personer som befinner sig i Sverige och som utsätts för inre utlänningskontroller. Vi motsätter oss därmed regeringens förslag.

Sammantaget bör riksdagen därför avslå regeringens proposition 2020/21:6.